

חברים יקרים:

הרינו מתכבדים לשלוח אליכם עדכונים, רשמים ומאמרים בתחום המס. קריאה נעימה.

תם ונשלם - בית המשפט העליון בעניין פודולסקי

קבע כי נטל ההוכחה בעררי קורונה מוטל על כתפי

רשות המסים

פתח דבר

ביום 22 לינואר 2023, במסגרת עניין פודולסקי (בר"ם 7502/22), ניתן פסק דינו התקדימי של בית המשפט העליון מפי כבוד השופטת דפנה ברק-ארז, אשר בחן לראשונה סוגיות פרקטיות בהקשר למענקי הקורונה הניתנים לעוסקים לפי חוק התוכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה), תש"ף – 2020 (להלן: "חוק הסיוע"), והבהיר, בין היתר, כי נטל ההוכחה לעניין אי קיומו של קשר בין ירידת מחזורי העסק לנגיף הקורונה, מוטל על רשות המיסים.

רקע

כפי שפורט ברשומון מס [165'os](#), דובר באותו עניין במשיב, בן 64, מהנדס בהשכלתו, אשר עלה ארצה בשנת 1990. בשנת 2002 לערך הקים עסק לתכנון וייצור מערכות אוטומציה למפעלים גדולים העוסקים בייצור מנועי סילון למטוסים. בעסק מועסקים שלושה עובדים, לרבות המשיב בעצמו. מתכונת העבודה בעסקו של המשיב הייתה על פי פרויקטים, כאשר משך זמן הביצוע של הזמנה יכול לנוע בין 3 ל- 6 חודשים. בעסקו של המשיב לא היו חוזים קבועים או ממושכים. המשיב עסק בהגשת הצעות מחיר להזמנות עבודה עתידיות תוך כדי ביצוע פרויקט

מסוים והתחיל פרויקט חדש רק לאחר שסיים את הפרויקט הקודם.

לאחר פרוץ מגפת הקורונה המשיב הגיש בקשות למענקים. כלל בקשות המענק וההשגות שהוגשו על ידו נדחו על-ידי רשות המסים, בין במלואן או בין באופן חלקי, בנימוק שחלה ירידה חדה בהכנסות המשיב במחצית השנייה של שנת 2019 עקב סיום פרויקטים שונים וצמצום הפעילות לכדי "תחזוקה שוטפת".

המשיב הגיש ערר לועדת הערר לענייני קורונה (ערר 1397-21) אשר נדחה, ללא קיום דיון עם הצדדים אלא רק על סמך המסמכים שהוגשו בפניה. ועדת הערר קבעה כי דוחותיו מצביעים על ירידת מחזורים טרם התפשטות נגיף הקורונה בישראל ולכן העורר כשל מלהוכיח כי ירידת המחזורים נבעה בשל משבר הקורונה.

בערעור המנהלי אשר הוגש לבית המשפט המחוזי, קיבלה כב' השופטת וינשטיין (ע"מ 3720-11-21) את הערעור במלואו ודחתה את עמדת רשות המיסים.

על פסק דינו של בית המשפט המנהלי הגישה רשות המיסים בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אשר קיבל את הבקשה ודן בסוגיות הפרקטיות אשר הוצגו בפניו ביחס לפרשנות חוק הסיוע.

בר"ם 7502/22

מענה יעיל ומהיר למשבר הכלכלי שאליו נקלעו עסקים רבים על רקע מאורעות השעה"

סוגיה נוספת עליה עמד בית המשפט הינה היקף הביקורת השיפוטית של בית המשפט המנהלי ביחס להחלטות ועדת הערר.

לטענת רשות המיסים בית המשפט המחוזי חרג מסמכותו בעת שבחן את ממצאיה ומסקנותיה של ועדת הערר. בדחותה טענה זו, מבהירה כב' השופטת ברק ארז כי על אף שסעיף 8 לחוק בתי המשפט לעניינים מנהלים, התש"ס – 2000, קובע כי בית משפט לעניינים מנהלים ידון בערעור מנהלי בהתאם לעילות, לסמכויות ולסעדים שלפיהם דן בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, הרי שעילות אלו אינן תחומות לבחינות סבירות של ההחלטה בלבד. קרי, בית המשפט המחוזי רשאי להתערב בהחלטת ועד הערר לגופה.

בשאלה אם קיימת חובה לבצע דיון בעל-פה בפני ועדת הערר כפי שעולה מהחלטתו של בית המשפט המחוזי, קיבל בית המשפט העליון את ערעור רשות המיסים בעניין זה מהטעם שסעיף 21(ה) לחוק הסיוע קובע כי "ועדת הערר רשאית לדון ולהחליט בערר על פי טענות וראיות שהוגשו בכתב בלבד, אם מצאה שאין בכך כדי לפגוע בעשיית צדק בעניינו של העורר".

כב' השופטת ברק ארז מסכימה כי במקרים מסוימים ראוי יהיה להעניק את הזכות לטעון בעל פה, אלא שהרחבת הזכות באופן גורף אינו תואם לדעתה לתכלית חוק הסיוע בדמות מתן מענה מהיר לעוסקים בזמן מגיפה. כשלעצמנו אנו סבורים כי ראוי שוועדות

הסוגייה המרכזית לענייננו אשר הוכרעה במסגרת פסק הדין עסקה בשאלה על מי מוטל הנטל להוכיח שאכן מתקיים קשר סיבתי בין הירידה במחזורי ההכנסות לבין התפשטות נגיף הקורונה. סעיף 8(3) לחוק הסיוע קובע תנאי לקבלת המענק לפיו "הירידה במחזורי העסקאות כאמור בפסקה (2) נגרמה מההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה החדש".

למרות שבשורה ארוכה של ועדות הערר וכך גם בבית המשפט המחוזי בעניין פודולסקי נקבע כי הנטל הובץ על כפתי רשות המיסים, רשות המסים המשיכה להתעלם מכך ולטעון כי הנטל מוטל על העוסקים תוך הפניות לחוקים אחרים העוסקים בפיצוי על רקע פעילות מלחמה (חוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א – 1961).

בבוחנו את הטענת הרשות עומד בית המשפט העליון על הפשטות בדבר עמידה בתנאי זה ומבהיר כי כל חובתו של העוסק הינה להצביע על נתונים של ירידה במחזורים. לדידו של בית המשפט ייתכן שנסיונות אחרות הן אלו שהביאו לירידת המחזורים אך, אין בתנאי המופיע בסעיף 8(3) לחוק הסיוע דבר וחצי דבר לעניין הוכחת אי-קיומם של גורמים אחרים לירידה במחזורי העוסק.

לאמור, ככל שאכן קיימת ירידה במחזורים, על רשות המיסים רובץ הנטל להוכיח כי אלו לא נגרמו בעקבות השפעתו הישירה של נגיף הקורונה ו"הדברים אף עולים בקנה אחד עם תכליתו של החוק, שהיא מתן

קרי, תוצאת האיחור במתן ההשגה תגביר את הנטל שממילא חל כאמור על רשות המסים ולא בטוח שתהיה לה נפקות אמיתית. מכל מקום, נראה כי בית המשפט העליון לא סגר את הדלת בפני קבלת הערר באופן אוטומטי במקרים של עיכוב משמעותי והדבר מחייב לדעתנו מתן אורכות להגשת השגות באיחור ועולה בקנה אחד עם הודעת רשות המסים על מתן אורכה להגשת השגות מיום 12 בינואר 2023.

סיכומו של דבר

הכרעתו התקדימית של בית המשפט העליון לעניין נטל ההוכחה ונטל ההוכחה המוגבר במקרה של איחור במתן החלטה בהשגה צריכים להנחות את ועדות הערר ובתי המשפט המחוזיים ולהוות רוח גבית לקבלת עמדת העוסקים בהליכים המשפטיים. ניתן אף לקוות כי הכרעה זו תביא לצמצום המחלוקות מלכתחילה בין רשות המסים לעוסקים ובכך תחסוך התדיינות מיותרות. ימים יגידו.

נשמח לסייע בשאלות והבהרות נוספות- צוות המשרד: עו"ד (רו"ח) מאורי עמפלי, עו"ד דנה היר, עו"ד אנה צברי, עו"ד שלומי שלו, עו"ד גרשון פינק ויועץ המשרד לענייני מיסוי ישראל ומענקי קורונה רו"ח אפי לבקוביץ.

הנכם מוזמנים לקרוא מאמרים ועדכונים נוספים באתר המשרד.

אין באמור ברשימה זו כדי להוות חוות דעת ו/או ייעוץ משפטי בסוגיות הנידונות ובכל אופן מומלץ להתייעץ עם מומחה מס לפני נקיטת צעדים משפטיים ו/או אחרים המסתמכים על רשימה זו.

הערר ימשיכו ליתן זכות טיעון בעל פה. פעמים רבות העוררים בפני הועדה אינם מיוצגים על ידי עורכי דין ונדמה כי הדחיפות שאפיינה את הגלים הראשונים של נגיף הקורונה פחתה עם הזמן ואינה מצדיקה עוד ויתור על זכות הטיעון בעל פה.

הסוגייה האחרונה שנדונה בפסק הדין הינה השלכותיו של אי מתן החלטה בהשגה, על ידי רשות המסים, במועדים שנקבעו בחוק הסיוע. כזכור, בית המשפט המחוזי קבע כי כאשר רשות המסים מאחרת איחור ניכר במתן החלטה בהשגות, יביא הדבר לקבלת ההשגה באופן אוטומטי.

לצורך ההכרעה בסוגיה זו, הניחה כב' השופטת ברק ארז על המאזניים את החשיבות המיוחדת שנודעת לקבלת החלטה במועד, בתוך מציאות של חוסר יציבות כלכלית על רקע מגיפה עולמית, אל מול העומס המוטל על רשות המסים וחשיבות השמירה על הקופה הציבורית.

לאור האמור, נקבע כי החריגה מהמועד הקבוע בסעיף 20(א)(1) לחוק הסיוע הכלכלי אינה מחייבת את קבלת ההשגה באופן אוטומטי, בפרט כאשר חוק הסיוע אינו נוקב בסנקציה לצד המועדים בסעיף האמור.

עם זאת, כאשר מדובר בעיכוב משמעותי, יביא הדבר להסרת חזקת התקינות המנהלית מהחלטותיה של רשות המסים והיא תעמוד בנטל מוגבר לעניין ההוכחה כי ההחלטה על דחיית ההשגה הייתה נכונה ומוצדקת.